

so videli, da so ljudje, za katere so sodili, da so na njihovi strani, zdaj brez besed govorili proti njim. Toda če ne morejo obvladovati ljudskega mnenja, bo njihova nadaljna pot ogrožena in bodo igro izgubili. Kaj jim je storiti?

Očetovo pismo Mežnarjevi družini po Francetovi smrti

Verni oče je Mežnarjevi družini na Goro pri Sodražici po Francetovi smrti poslal tole pismo, polno vere in vdanosti:

Zapotok, 23. VI. 1942

Predragi!

Hvala za sočutno naklonjenost!

Mi živimo vedno v smrtni nevarnosti pred dogodki, ki se odigravajo večkrat dnevno, toda vkljub vsem tem neprijetnostim še nismo obupali; kajti imamo živo vero v Boga; zato se pa popolnoma prepuščamo njegovi volji, kajti kdor je v Boga zaupal, še nikoli ni bil osramočen!

Zvečer se lepo spravimo v ono klet, ki je pod zemljo, lepo zaupno opravimo večerno molitev in se podamo k počitku, zunaj naj pa krogle in granate švigajo, kakor hočejo. Če je Bog z nami, kdo je proti nam? In ko se zdani, se zopet priporočimo božjemu varstvu ter nato po možnosti (gremo) na delo. Seveda je treba zaradi neljubih letal stopiti v kak varen kotiček, a ko mine (nevarnost), pa zopet na delo. To so sicer vice, toda: Gospod, tukaj tepi, tukaj žgi, a prizanesi nam pa v večnosti! Toliko o tem.

Kar se pa tiče rajnega, nepozabnega Franceta pa sporočim sledeče: oblečen je bil v delavniški dobri žametovi obleki, to je hlače in nov rekele (suknjič) rjave barve, obut v novih gojzarjih ter v spodnji obleki, tudi dobri, a brez pokrivala; takega so odpeljali.

Vse drugo pa menda veste več kot mi...

Priporočamo se vam, ljuba Mežnarjeva družina, v molitev, posebno rajnega F....

Hvaležne pozdrave Vam pošilja žalostna družina

Kozinčeva

Ker sem prenerzoven, ne morem več in bolje pisati.

Ostani!

Pravda je svetost naša ljubeznost!

Ki živimo vedno v svetosti ljubeznosti, pred dogo-
ki se odpravljamo vedno v svetost ljubeznosti, toda v svetost
kjer ne moremo živeti se mislimo odpraviti kajti imamo
živo vero v Boga, zato se pa popolnoma prepustimo
Njegovi roki. Kajti kadar je Boga zaupal se muoli
ni bil osramočen! Kreder se lepo spravim
s tem kot ki je pred tem lepo zaupal opravim večer
militent in se praviš ki počitek čunaj naj pa krogle
in gramati vrgajo kakor hoče če je Boga znani

Kajti predi nam in ko verjame se kot priporočim
kajti nam svetostu ter nato po možnosti na Delo
svetostu je sveta, rada ne ljubim letol stopiti v kat
vaden kotiček, a ko mi ne pokaže na Delo, to so
vicer vice toda: Gospod tukaj tebi, tukaj čer -
a pričešci nam pa svetostu. Obleke to ker

Kaj se pa tiče da zapnejo nepokornost
svetostu pa poročim sledijo: Oblečen je bil v Delo
Glebi čamekari obleki toje, hlače, in nor kletci rupa
barve obut s novih črdačepi ter s spodni obleki
tudi Dobri a bice pokrivala. Tacaga so odprali

! Vse drugo pa menita vesle več kot mi...
Poročimo se vsem zuba, Mič naziva prvine
s molitvo, posebno rajnega...
Ti alenje požrejte vsem po vsej žalostni prvine
Korinčeva

Fotokopija pisma očeta Ivana Kozina.

Noč groze

Naša družina je opravljala vsakodnevno delo na tisti
usodni večer 26. avgusta 1942. Bilo je ravno teden po pokopu
mojega brata. Kot vsakega večera smo molili družinski rožni

venec. Kdo bi si mogel misliti, da bo tista večerna molitev za nas kot družino poslednja?

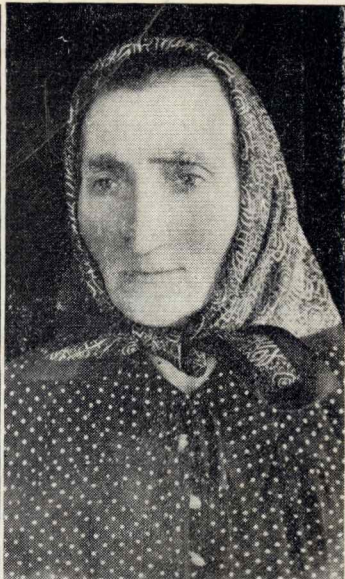
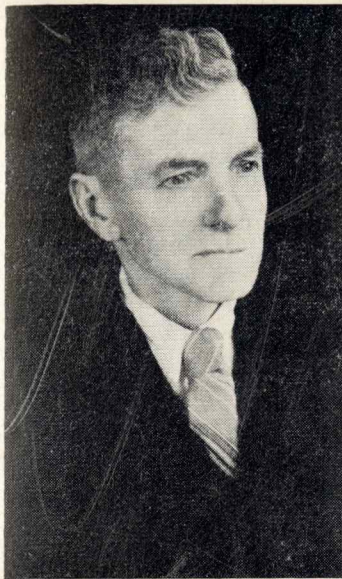
Staršem, bratu Janezu in trem sestricam sem voščil lahko noč in odšel po stopnicah v svojo sobo. Nisem spal niti eno uro, ko me je prebudil lajež psa čuvaja. Skozi okno sem zagledal, kako se hiši približuje skupina oboroženih komunistov. Takoj sem vedel, kaj ta nočni obisk pomeni. Nocoj se nam bo zgodilo nekaj strašnega.

Stekel sem v sosednjo sobo, odkoder so vrata peljala v podstrešje. Pograbil sem lestev, odprl duri, splezal na podstrešje, potegnil lestev za seboj in zaprl duri. Medtem so komunistični razbojniki razbili šipo na vežnem oknu in vdrli skozenj. Istočasno sta tja vstopila iz spalnice mati in oče. Prestrašena sta začela klicati na pomoč, toda komunisti so ju prisilili k molku. Eden od njih je mater udaril s puškinim kopitom po glavi, da se je opotekla. Porinil je njo in očeta v izbo, kjer so že bili moj hromi brat Janez in tri sestre pod nadzorstvom komunističnega stražarja Vinka Lušina iz Kota.

Oče je glasno zmolil kesanje. Ko pa so hoteli začeti z rožnim vencem, jim je stražar to prepovedal. Preplašena in hudo poškodovana od udarcev je mati prosila za kozarec vode. Divjak jo je prezirljivo zavrnil z nesramno žalitvijo in ni dovolil, da kaj popije. Neprestano so jo vpraševali, kje sem jaz. Vedeli so, da sem bil doma; o tem sta pričali moja postelja in obleka. Iz hiše me niso videli pobegniti. Nekje v hiši moram biti..., a kje?

Medtem je tolpa ropala našo lastnino. Res so nas „osvobodili“ vsega, prav vsega. Ko so končali z ropanjem, sem čul, kako je nekdo vprašal: „Ronko, kaj naj napravimo zdaj?“ Poveljnik Ronko je odvrnil: „Samo še tisto, potem...“ Ni skončal. Tedaj je eden od komunistov šel v izbo in začel psovati moje starše in hromege Janeza tako, kakor bi to znal samo hudič.

Ko je rdeča zver končala s psovanjem, je ukazala ostalim ločiti očeta od družine. Mati, sestre in Janez so jih ro



Oče Ivan Kozina, rojen 17. februarja 1879 v Zapotoku. Foto: Mirko Kozina tri mesece pred umorom leta 1942.

Mati Frančiška Kozina, r. Trdan, 12. maja 1886 v Sušju pri Ribnici. Foto: Mirko Kozina tri mesece pred umorom leta 1942.

tili, naj ga puste. Toda kamen bi pokazal več usmiljenja kot komunist. S silo so očeta spravili iz izbe. Še en pogled na ljubljeno ženo, poslednji pogled na otroke, ki jih je imel tako rad, in odšel je za zmerom.

Na smrtni poti v klet je glasno molil. Sestre so ga slišale govoriti: „Jezus, tebi sem živel, Jezus zate umrjem, Jezus, tvoj sem živ in mrtev...“

Morda ni prišel do konca svoje molitve, ko ga je v kleci eden od komunistov s puškinim kopitom udaril po glavi. Moj 63 let stari oče, vzoren katoliški vernik, se je mrtev zrušil na cementna tla.

Smrt Janeza, mojega hromega brata

Ivan je bil drugorojenec v naši družini z 11 otroki. Kot majhen otrok se je močno prehladil. Po dolgi in dragi bolezni je ostal hrom za celo življenje. Navzlic temu ali prav zaradi tega je bil izredno nadarjen.

V tisti noči groze je Ivan mislil... Očeta so odvedli... zdaj je gotovo že mrtev. Kdo bo naslednja žrtev? Ali bodo tudi njega umorili? Kako bodo komunisti mogli to hudo delstvo razložiti ljudem? Kakšno škodo naj bi vendar hrom invalid lahko povzročil komunistom?

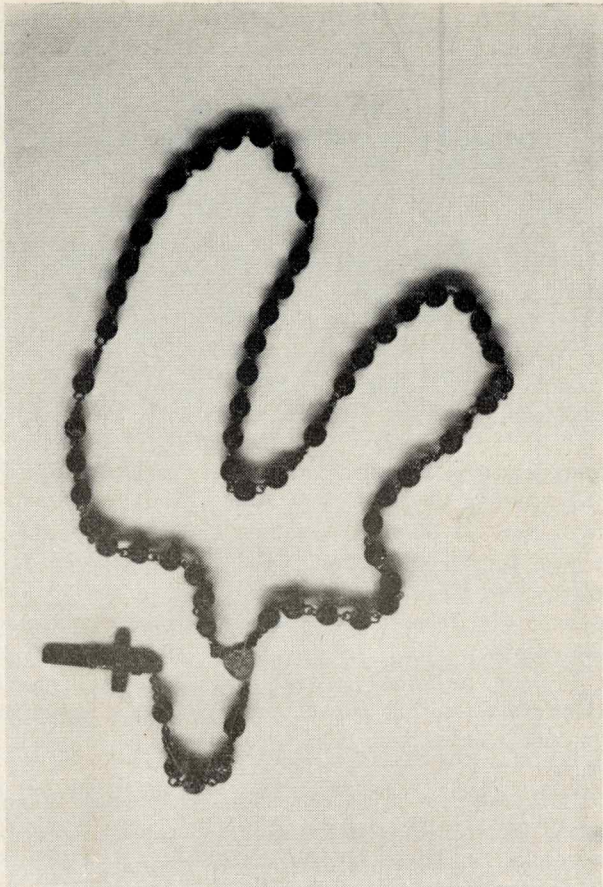
Kmalu je Janez spoznal komunistično logiko. Ista dva rablja, ki sta odpeljala očeta, sta se vrnila v izbo. Zgrabila sta posteljo s hromim Janezom in jo odnesla v klet. Zgoraj v svojem skrivališču sem zaslišal iz kleti ropotanje s pločevino. Nisem mogel razumeti, kaj naj bi to pomenilo. Ni mi prišlo na um, da so komunistični morivci s tem ropotom prekrili strel iz revolverja v Ivanovo čelo.

Potem ko so se prepričali, da Ivan in oče nista več med živimi, so komunisti spet pridirjali z izbo. Njihovo krvavo delo še ni bilo končano. Na njihovem seznamu žrtev je bila še ena oseba. Kdo? Moja mati.

Dnevi solza in žalovanja

Kazalca velike stenske ure v izbi sta se polagoma približevala polnoči. Prostor je bil poln mrtvaške tišine. Celo obraz komunističnega stražarja je bil videti pretresen. Nihče ni spregovoril besede. Moja mati in objemajočo jo tri sestre so čakale na konec krvave drame. Preden je ura odbila, sta se komunistična morivca vrnila iz kleti. S silo sta morala ločiti moje sestre od matere.

Na pragu je moja mati stisnila rožni venec v roke eni od sestre. S tem je gotovo hotela reči: „Vzemi od mene te jagode. Rožni venec vam bo pomagal, kot je pomagal meni na poti na Kalvarijo... Božja Mati Marija naj vas čuva, kot sem vas jaz, dokler sem bila z vami...“



Materin rožni venec. Na poti v smrt ponoči 26. avgusta 1942 so ga mati stisnili v roke hčerki Dragi. Foto: Mirko Kozina.

In mati, najdražje, kar more otrok imeti na tem svetu, je šla junaško v mučeniško smrt. Medtem ko so mater vodili v klet, so sestre vzeli iz hiše in jih zaklenili v kaščo. Skriv-

nost ostane, zakaj so jim prizanesli. Pozneje sem zvedel, da je bil prvotni načrt tisto noč likvidirati celo družino.

Kmalu po ropotu s pločevino sem zaslišal materin presunljiv jok. Potem se je vse pogreznilo v smrtno tišino; prekinili so jo samo trije silni udarci — zdelo se je, da nekdo tolče z gorjačo po vratih. Imel sem vtis, da so komunistični razbojniki zapustili hišo in vzeli s seboj ostanek moje družine.

Dolge ure strahotne noči so slednjič minile. Skozi okenca na podstrešju sem zagledal soseda, kako hodi okrog hiše. Ker ni bilo videti nobenega komunističnega stražarja, sem se odločil, da zapustim kraj svoje smrtne stiske.

V vratih kašče ob hiši sem zapazil ključ. Naglo sem ga obrnil, odprl vrata in po noči groze mi je zasijal v očeh medel blesk upanja in sreče: zagledal sem svoje tri sestre — žive! Niso mogle razumeti, kako stojim živ pred njimi...

Toda kje so Ivan in oče in mati? Naenkrat je pritekel iz hiše sosed in povedal, da je videl v kleti strašen prizor. Pohiteli smo tja in našli očeta, mater in Ivana mrtve. Po tleh je bilo polno krvi. Oče je ležal za vrati; truplo je bilo stegnjeno. Na glavi sta zijali dve veliki rani. Nad desnim ušesom je bila lobanja preklana. Desna ličnica je bila na široko odprta.

Postelja, na kateri je ležal Janez, so položili ob očeta. Mladeničeve oči so bile odprte, prav tako usta. Zdelo se je, da je obličje nasmejjano. Čela, nosu in ušes se je držala strnjena kri.

Za korak proč je na cementnem podu ležalo stegnjeno materino truplo. Obraz je imela močno zatekel. Lobanja je bila razbita. Iz tega se je dalo sklepati, da se je dolgo časa borila s smrtjo in da je umrla po velikem trpljenju.

Klečec ob njenem truplu sem razumel krik, ki sem ga zaslišal na podstrešju. Ko je stopila v klet, je zagledala naznansko podobo: ubitega moža, svojega ohromelega otroka mogoče v zadnjih zdihljajih in enaka usoda je čakala njo...

V tej noči groze pa je bila izpolnjena vsaj ena njenih želja. Mati se je vedno bala za hromelega Ivana. Kaj bo z



Jama v Jelendolu. V tej jami je bilo največ žrtev „legistov“ iz Loškega potoka.

njim po njeni smrti? Kdo se bo zanj pobrigal? Spomnim se, da je često rekla: „Če bi Ivan umrl vsaj eno minuto prej, preden odidem na drugi svet jaz, bi bilo moje srce mirno.“

Kako skrivnosten odgovor na njeno molitev! Njene sanje so se uresničile prav v noči groze. Prepričan sem, da ji je to nekoliko omililo smrtni boj...

Dva od naših sosedov sta bila dovolj pogumna, da sta mojim sestram in meni pomagala trupla umiti, jih obleči in položiti v krste.

Drugega dne, 28. avgusta 1942, približno ob desetih zjutraj, so se tri rakve počasi pomikale proti pokopališču sv. Marka. Po maši zadušnici sem moral z dvema možema odnesti krste iz cerkve in jih spustiti v grobove. Ljudje so se bali pokazati sočutje. Brali so napis, ki so ga komunistični morivci postavili pred našo hišo: „Tako se bo zgodilo vsakomur, ki je proti nam! Smrt izdajavcem! Naj živi komunistična partija!“

Seveda niso komunisti pozabili vdolbsti na steno znamenje smrti — *srp in kladivo!*

Brat Jože se je rešil

Brat Jože se je rodil 7. januarja leta 1924. Leta 1940 je odšel od doma v Stahovco pri Kamniku k trgovcu Prodniku. Hotel je sam postati trgovec. Po prevratu leta 1941 je Jože ostal na Gorenjskem.

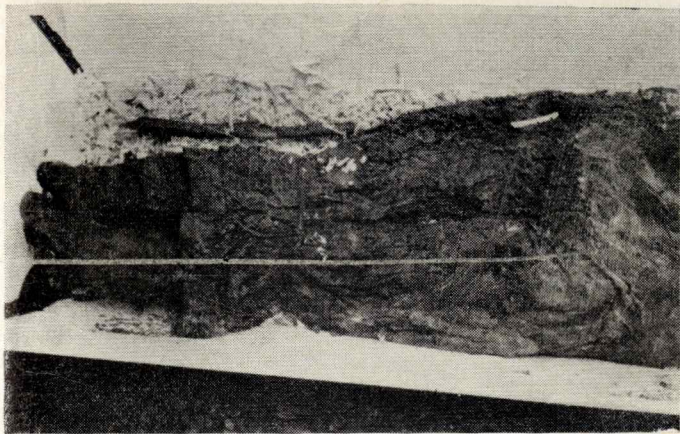
Partizani so ustrelili nekega nemškega vojaka leta 1941 v bližini Stahovce. Gestapo je aretirala vse može in mlade fante. Jože je bil takrat star 17 let in seveda odveden v Kamnik v zapore. Nemci so jetnike imeli zaprte, da bi jih kot talce ustrelili v Begunjah.

Jože ni vedel, kaj se je zgodilo v Zapotoku. Od doma so mu pisali, da so komunisti ubili brata Franceta, a Jože ni dobil pisma. 26. avgusta 1942 so komunisti pobili tudi naše starše in hrome Janeza. Jože je o tej grozi zvedel šele po pol letu. Telegram, ki sem mu ga poslal, sploh ni prišel do njega. Bil je prav v tistem času v zaporu v Kamniku in pričakoval, kdaj bo poklican kot talec za ustrelitev. Neko jutro zasliši svoje ime. Pride pred gestapo. Pa mu reko: „Prost si. Domov pojdi!“ Jože jim pa reče: „Kar tukaj me ustrelite!“ „Ali ne vidiš tamle g. Prodrika?“ mu reče gestapovec. Ko Jože zagleda svojega gospodarja, se kakor puščica zažene proti njemu... Tako se je rešil.

Ko so pa komunisti pobili naše starše in brata Janeza, so pa ti hudičevi podleži hoteli popolnoma osramotiti našo družino. Razširili so vest, da se je Jože pridružil partizanom: da ni mogel soglašati s starši; da so starši in vsa družina izdajavci. In laž vseh laži: da je bil Jože tisto nesrečno noč 26. avgusta 1942 doma in jih je sam umoril v kleti.

Resnica pa je, da je bil Jože prav tisti čas v kamniških zaporih!

Ko je Jože po pol letu vendarle zvedel žalostno novico, se je vrnil v Zapotok in se pridružil Vaški straži v



Ena izmed jelendolskih žrtev; noge ima zvezane v žico

Sodražici. Bil je na Turjaku, po 8. septembru leta 1943 se je prebil v Ljubljano in vstopil v slovensko domobranstvo.

Z Rupnikovim bataljonom se je meseca maja leta 1945 prebil v Vetrinj. Ko smo se podali v begunstvo, nismo vedeli drug za drugega. 31. maja leta 1945 je bil namenjen za transport v Jugoslavijo. Kar zasliši nekoga: „Mirko Kozina je bil posvečen za mašnika v nedeljo v Anrasu v Tirolah...“

Skoči s kamiona, dobi nekje civilno obleko, zapusti taborišče v Vetrinju in se poda po Ziljski dolini proti Tirolski. Kakih štirinajst dni se je potikal po gozdovih in stranskih potih. Izogibal se je policije, angleške kot avstrijske. Prišel je v bližino Silliana. Pa ga aretira angleška policija in potisne v občinski zapor v Sillianu. Nameravali so ga poslati nazaj v Slovenijo. Pa zve sillianski dekan, da se nahaja neki jetnik v zaporu z imenom Kozina. Pozanima se in dožene, da je ta ujetnik brat novomašnika Mirka Kozina v Anrasu. Dekan mi sporoči veselo vest, da je Jože v Sillianu. Takoj se odpeljem v Sillian. S pomočjo dobrega dekana in

župana mi je bilo možno pregovoriti angleškega oficirja, da je izpustil brata na svobodo.

Kakor da bi vstal iz groba...! Saj smo bili prepričani, da je bil poslan z drugimi žrtvami domov!

Meseca maja leta 1949 je odšel v Združene države. Leta 1951 se je poročil z Maro Šuštaršičevo v slovenski cerkvi v San Francisco v Kaliforniji. Bog ju je blagoslovil z eno hčerko in štirimi fanti. Tako Kozinov rod še živi!

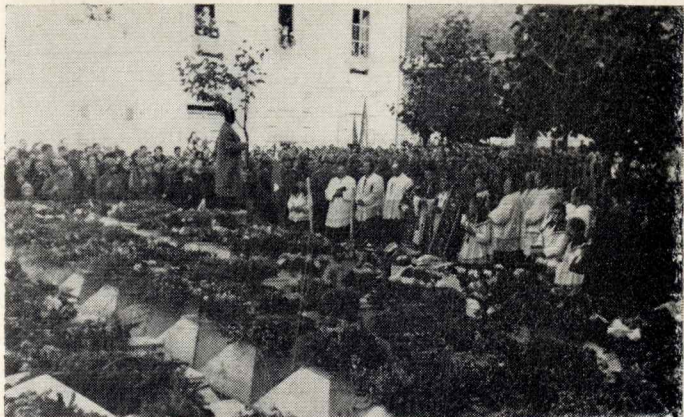
Zaton zarje svobode zaradi izdajstva

Komunisti so imeli daljnosežen načrt s svojo krvavo revolucijo v Sloveniji. Hoteli so boljše vizirati našo deželo, da bi tako olajšali bodoče komunistične izpade v Srednjo Evropo; le-ta pa bi bila oporišče za revolucijo v Zahodni Evropi.

To strategijo smo odkrili od vsega početka Titove „osvobodilne vojske“ proti vsem antikomunistom. Mi smo bili prvi, ki smo se uprli tem komunističnim nameram, in prvi, ki smo se borili proti brezbožnemu komunizmu; tako smo postali prednja straža krščanstva proti mednarodnemu rdečemu ateizmu.

Titovi komunisti so pobili več Slovencev kakor Nemci in Italijani skupaj. Položaj je postal tak, da smo bili prisiljeni v skladu z mednarodnim pravom organizirati obrambo proti napredovanju rdečih ubijavcev, dokler ne bi zavezniki prišli dovolj blizu, da se povežejo s slovenskimi domobranci.

Ti mladi, katoliški Slovenci, ti prostovoljni antikomunistični vojaki pod vodstvom generala Leona Rupnika so bili krvavo vojsko proti Titu in njegovi „Osvobodilni fronti“. Naše ljudstvo — njega večina — je bila domobrancem hvalježna. Spet so ljudje ponoči mirno spali. Spet so lahko delali na polju, ne da bi se jim bilo treba bati partizanskega plenjenja. Domobranci so kmalu obvladovali Slovenijo. Tito in njegova OF sta kljub pomoči, ki sta jo prejemale od Anglije in Amerike, izgubljala tla in vpliv. Ljudje so bili srečni. Kolikor je to mogoče med rdečo revolucijo, se je spet razvijalo normalno življenje.



Pogreb jelendolskih žrtev; pokopaval je v škofovem imenu kanonik dr. Janez Kraljič

Toda na modrem nebu pričakovane zmage nad Titom, Hitlerjem in Mussolinijem so vznemirjivi temni oblaki pričeli pokrivati sonce našega vnaprejšnjega veselja nad svobodo. Ti oblaki, nasičeni s strahom in negotovostjo glede narodove usode, so se pojavljali na zahodnem obzorju.

Sredi februarja 1945 smo slišali govorice o sporazumu, sklenjenem v Jalti na Krimu. Bile so videti tako fantastične, da jim nismo verjeli. Imeli smo jih za novo komunistično zvijačo... Tako smo mislili... Pripovedovali so nam, da sta Roosevelt in Churchill popustila Stalinu. V čem?... Slovenija in ostala Jugoslavija naj bi bili s celotno vzhodno Evropo prepuščeni Stalinu, Titu in drugim komunističnim vodjem...

Tolikega nesmisla nismo mogli umeti. Prepričani smo bili, da je predsednik Roosevelt resno mislil vsako besedo, ki jo je povedal v svoji poslanici kongresu dne 6. januarja 1941. Tedaj je zatrdil ameriškemu ljudstvu in svetu, da bo po vojski človeštvo dočakalo vsesplošno sprejetje štirih te-

meljnih svoboščin: *svobode govora in vere, svobode pred po-
manjkanjem in nasiljem.*

Te štiri svoboščine so bili cilji, za katere smo Slovenci umirali in izgubljali imetje v krvavi revoluciji, ki so jo Tito in njegovi privrženci razvneli na naših tleh. Zdaj pa so nam prav v trenutku, ko je naš narod začel okušati svobodo, rekli, da so naš sveti boj proti komunizmu, naše žrtve, naša ljubezen do popolne svobode naroda samo burka, zgubljena stvar. Ako jaltški dogovor ni bil komunistična propaganda, tedaj so bile naše narodne težnje po svobodi in pravici do samoodločbe zgolj pobožne želje in najbolj kruta utvara.

Govoric take vrste vendar ni mogel resno jemati, kdor je imel količkaj zdrave pameti. Če je bil jaltški sporazum dejstvo, kakšno ceno je imela potem Atlantska karta, ki sta jo Roosevelt in Churchill 14. avgusta 1941 razglasila podjarmljenim narodom? Prezident in ministrski predsednik sta šla tako daleč, da sta slovesno obljubila spoštovati pravico vseh narodov, da si izbero obliko vladavine, pod katero hočejo živeti. Naše ljudstvo je sovražilo komunizem. Hotelo je demokratsko vladavino, ne Tita.

Na prvo soboto Marijinega meseca, 5. maja 1945, se je slovensko ljudstvo zavedelo katastrofalne resnice: naši zahodni „zavezniki“ so nas zabodli v hrbet. Prodali so nas Titu in njegovemu nednarodnemu komunizmu. Tedaj smo spoznali, da jaltški dogovor ni bila komunistična propagandna novica. Bil je hladno dejstvo. Bil je ena najbolj sramotnih kupčij v zgodovini človeškega rodu.

Bili smo izdani! Tito in njegovi rdeči hlapci so bili priznani po zahodnih silah kot edina zakonita vlada v Jugoslaviji. Kakšno nasprotje Atlantski karti! Kakšno roganje „štirim temeljnim svoboščinam“! Po jaltškem sporazumu je bil Tito poglavar, prijatelj in zaveznik Združenih držav in Anglije. Nas antikomuniste, naše domobrance in vse druge, ki niso podpirali Tita, pa so imeli za sovražnike zahodnih zaveznikov.

Vojsko proti komunistom smo izgubili. S podporo zahod-



**Sprevod s krstami jelendolskih žrtev na pokopališče
v Hrovačo pri Ribnici**

nih vlad — in proti volji narodov, ki sestavljajo državo, imenovano Jugoslavija — sta Tito in komunistična partija dosegla namen štiri leta trajajoče krvave revolucije: *prišla sta na oblast.*

Samo dve možnosti sta nam tedaj ostali: ali ostati doma in čakati na „plačilo“ srpa in kladiva, ali zapustiti vse, celo našo ljubljeno Slovenijo in oditi v negotovo izgnanstvo.

Pokol dvanajstih tisočev

Bilo je na sobotno popoldne 5. maja 1945. Moje tri sestre in jaz smo povezali nekaj stvari ter v naglici zapustili Ljubljano. Na poti preko Karavank proti avstrijski meji nismo bili sami. Tisoči in tisoči slovenskih beguncev so se umaknili prihajajočemu komunističnemu raju.

Komunisti so nas skušali zajeti. Po zaslugi domobrancev smo prišli do zaveznikov. Večino beguncev in domobran-

cev so nastanili v taborišču za „razseljene osebe“ v Vetrinju na Koroškem.

Še zmerom smo verjeli, da Amerikanci in Angleži ne bodo Titu in njegovim komunistom dovolili vladati v Sloveniji, temveč da bodo zahtevali svobodne volitve. Zato so domobranci, ko je britansko vojaštvo terjalo od njih, naj izroče orožje, z veseljem to storili v prepričanju, da bodo dobili nove zavezniške uniforme in boljše orožje. Poveljnik osme armade je voditeljem domobrancev zagotovil, da bodo naše protikomunistične vojake prepeljali v Italijo, kjer se bodo pridružili zavezniški vojski. Prvi transport je zapustil Vetrinj v nedeljo, 27. maja 1945. To je bil dan mojega mašniškega posvečenja.

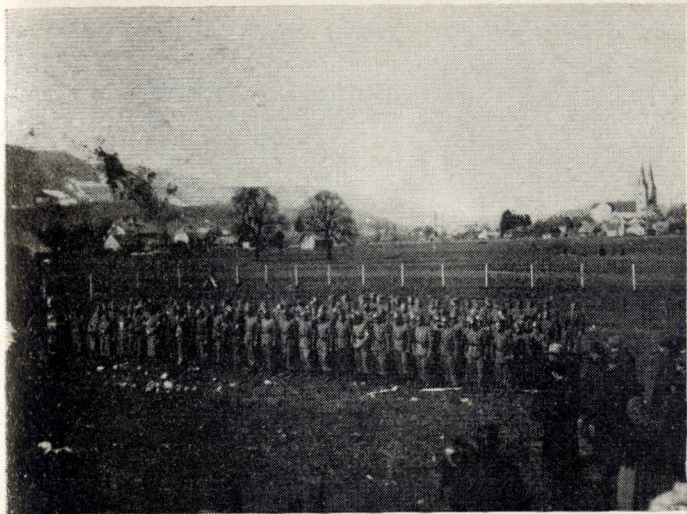
V srcu vsakega izmed 12.000 domobrancev je vstajalo novo upanje, ko so odhajali iz begunskega taborišča k vlakom, avtobusom in kamionom. S pomočjo zaveznikov bodo za zmerom očistili našo deželo rdečega raka!

Ali jim je to uspelo? Transporti se niso obrnili proti Italiji, marveč proti jugoslovansko-avstrijski meji. Angleži so jih izročili Titovim tolпам...

Po angleški izdaji so bili poklani

Dvanajst tisoč mladih katoliških mož in fantov je bilo umorjenih, drug za drugim, na robu množičnih grobov. Bili so poklani brez zaslišanja in brez sodbe. Prav malo takim, ki niso bili smrtno ranjeni, se je posrečilo rešiti se in pobegniti iz dežele. Samo peščica jih je ostala živih, da povedo svetu, kako je 12.000 slovenskih mučnikov junija 1945 pomrlo v komunističnem pokolu v Kočevskem Rogu in drugod.

Eden teh preživelih je moj sorodnik in živi zdaj v Združenih državah. Posrečilo se mu je neopazoma pobegniti z morišča in še enkrat prekoračiti jugoslovansko-avstrijsko mejo. Njegova želja je bila razodeti svetu, kaj so komunisti storili z 12.000 tovariši, pokopanimi v skritih jamah. V poznem poletju leta 1945 sem ga nekega dne srečal v begun-



Slovenski domobranci na pogrebu jelendolskih žrtev

skem taborišču v Spittalu v Avstriji. O pokolu mi je kot očividec povedal tole:

„V Kočevje smo prispeli v zaprtih vagonih, natlačeni kot živina. Utrujeni in ponižani, žejni in lačni smo morali korakati v gimnazijsko poslopje, že do strehe natrpano s smrti namenjenimi tovariši. Mlade vojščake so v tovarnjakih odvažali na skriti kraj pokola. Prevezali so nam roke s telefonsko žico in nas stlačili na avtomobile.

Mlad duhovnik, tudi eden od nas, nam je dajal duhovno moč za pot v smrt. Z rokami zvezanimi na hrbtom, je božji mož poskušal delati znamenje križa, medtem ko je izgovarjal besedilo vesoljne odveze.

Tovornjak se je ustavil. Pozdravil nas je krik mitraljezov in ročnih granat. Moji prijatelji so bosi tekli med dvema vrstama komunistov po stezi, posuti z ostrimi žebli in črepinjami... Tedaj je prišla vrsta name, da se ustavim na

robu groba in počakam na kroglo. Zaslišal sem strel čisto blizu za svojo glavo. Kako me je rabelj mogel zgrešiti, ne bom nikdar mogel razumeti. Ko sem padel na dno jame, pokrito s trupli, sem izgubil zavest. Prebudile so me ustreljene žrtve, ki so padale name. Iz njihovih smrtnih ran curljajoča kri me je popolnoma zalila. Končno sem se izkopal izpod strašne teže mrtvih teles in se zaklonil v kot brezna. Tam je bilo še nekaj drugih tovarišev.

Prebil sem nekaj dni med umirajočimi in mrtvimi prijatelji. Nekaj dni sem bil priča pobijanju nedolžnih žrtev, katerih trupla so padala v jamo kot zrna iz mlatilnice v silos. Na stotine jih je našlo poslednje bivališče v tej jami. Skozi nekaj dni sem poslušal njihove zadnje besede, zadnja sporočila njihovim ženam, otrokom, staršem, prijateljem. Nagovarjali so nas, naj poskusimo vse, da se rešimo od tam in svetu povemo vse o njihovem mučeništvu. Zabičevali so nam, naj razglasimo, da je edina mirna koeksistenca s komunisti sožitje v grobu.

Potem je dež žrtev prenehal padati v brezno. Strašno pokanje strojnic se ni več razlegalo. Smrtno tihoto je prekinjalo samo satansko režanje komunistov, ječanje napol mrtvih vojščakov in kaplje krvi, ki so padale v podzemski potok. Preiskoval sem, kako bi mogel priti iz tega pekla. Nemogoče! To je moj grob, v njem sem živ pokopan... Zakaj me krogla ni zadela?

Komunisti so jamo minirali in razstrelili, da jo pokrijejo in skrijejo za vedno. Med eksplozijo je padlo vanjo orjaško drevo. To je bila od Boga poslana 'zelena oljčna veja', ki je rešila življenje meni in nekaterim tovarišem. Splezali smo iz pošastnega kotla neizrekljivih grozot..."

Slovenija — rdeči raj

V neverjetni in neopravičljivi nevednosti so voditelji zahodnega sveta pahnili demokratski in demokracijo ljubeči slovenski narod v okrvavljene roke komunističnega diktator-



Ljudstvo na pokopališču v Hrovači pri Ribnici ob pogrebu
jelendolskih žrtev

ja Josipa Broza Tita. Ko je bilo 8. maja 1945 slednjič le konec uničevalne druge svetovne vojske, so se osvobojeni zahodnoevropski narodi razveselili. Za svoje veselje so imeli razlog: slavili so padeč tretjega rajha, konec Hitlerja, njegovih SS in sramotnega gestapa. Zahodni evropski narodi so se otresli nemškega trinoštva. Sonce svobode, napredka in državne varnosti je spet vzšlo iz ruševin, v katere je Nemčija med drugo svetovno vojno spremenila Evropo.

V Sloveniji pa je bila noč nacističnega totalitarizma pokrita s temno železno zaveso. Slovenija, najbolj zahodni predel Jugoslavije, je postala ena od šestih republik komunistične države, imenovane „Federativna ljudska republika Jugoslavija.“

Skozi pet let so slovenski komunisti pripravljali temelje, da prevzamejo politično oblast nad Slovenijo. V tej dobi so zvesto sledili nauku komunističnega pesnika Mateja Bora (s pravim imenom Vladimir Pavšič). V svoji pesniški zbirki

z naslovom Previharimo viharje, naroča Matej Bor svojim rdečim tovarišem:

„Razpnite vešala čez ves svet!
Naš bog je rop, požig umor!
Pobesnite! Kri vpije po maščevanju!
Upor visoko dviga glavo! Hura!
Rdeči pionirji, položite bombe
in dinamit pod temelje, oboke!
Rdeči inženirji, jutri boste šli
pod slavoloki gradit nov svet!
Partizan, ruši, podiraj! Hura!“

Pijani od svoje popolne zmage so komunisti nemudoma začeli „graditi nov svet“. Vsi njihovi silni sovražniki domobranci so izginili za vedno! Množični grobovi 12.000 „izdajavcev“ so kronali popolno komunistično zmago. Vsaka krona je okrašena z dragocenimi kamni; tako je tudi ta komunistična krona ozaljšana z rubini — sedmerimi tisoči nedolžnih žrtev, pomorjenih septembra 1943. Titov najbolj zaupni mož, podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj se je javno bahal, da „je bilo v štirih dneh sedem tisoč belogardistov in plavih izdajavcev dobesedno izbrisanih s slovenske zemlje“.

Izkop nekaterih teh žrtev sem organiziral jaz. 2. oktobra 1944 smo izkopali iz množičnega groba v Jelendolu 110 iznakaženih trupel mož, žena in otrok. Vsako truplo smo položili v lastno rakev in pokopali 4. oktobra 1944 na pokopališču v Ribnici.

„Rdeči inženirji so šli pod slavoloki“, ko je poleti 1946 „ljudsko sodišče“ obsodilo na smrt vrhovnega poveljnika domobrancev generala Leona Rupnika. Voditelj idejnega odpora proti komunizmu prevzvišeni ljubljanski škof Gregorij Rožman je dobil v odsotnosti 16 let prisilnega dela. Z obsodbo škofa in mnogih duhovnikov so komunisti hoteli zadati smrtno rano katoliški Cerkvi v Sloveniji. O dà, cerkve so ostale odprte. Tuji obiskovavci naj se tako prepričajo, da Cerkev ni

preganjana, da je „svoboda bogoslužja“ dejstvo. Jamči to ustava.

Istočasno je bil katoliški tisk zatrt. Ukinili so sestrške samostane po vsej Sloveniji. Cerkev sv. Jožefa v Ljubljani so izročili neki filmski družbi. Prostost pridigovanja je ogrožalo policijsko delovanje. Režim je zaplenil celotno katoliško šolstvo. Nobenemu duhovniku ni bilo dovoljeno poučevati verouk v šoli ali v župnišču. Učiteljem je bilo prepovedano hoditi ob nedeljah v cerkev, morali pa so nadzorovati, kateri učenci hodijo k maši. Časnik „Ljudska pravica“ je ostro napadal matere, „katerim se zdi potrebno pošiljati otroke k pouku katekizma“.

Drug komunistični dnevnik, „Slovenski poročevalec“, je posvaril učitelje in profesorje: „Kakšen krpač lahko gre v cerkev, kulturni delavec pa ne more živeti dvojnega življenja. Ne more učiti po socialističnih načelih, obenem pa živeti po načelih mysticizma. Madina mora biti v šolah vzgojena po načelih marksizma-leninizma.“

„Svoboda bogoslužja“ je na straneh ustave zagotovljena, toda ateizem poučujejo uradno v vseh razredih vseh šol v deželi. Učitelji vlivajo strup ateizma in materializma v iščoče duše mladine s takimi prebrisanimi razlogi, kot je ta: „Preden je Tito osvobodil našo domovino od fašistov in nacistov, so reakcionarni duhovniki učili vaše male tovariše, naj molió k Bogu za vsakdanji kruh. Bog pa ni odgovarjal na njihove prošnje. Otroci so stradali. Odkar je Tito z nami, v Jugoslaviji ni več lakote. Poskusimo zdaj, če bo Bog uslišal našo molitev. Prosimo ga kruha. Kako se to napravi? Oh, dà: ‘Oče naš, ki si v nebesih..., daj nam danes naš vsakdanji kruh!’ Kie je kruh, za katerega smo prosili? Naíbrž bi se morali potruditi in moliti krepkeje...; dajte krepkeie! Vidite, otroci, k Bogu moliš zaman! Bog vas ne sliši. Ali veste zakaj?... Zato, ker Boga ni! Zdaj pa molimo k Titu: ‘Tito, oče naše države, poskrbi za nas, obvarui nas pred sovražniki in daj nam danes naš vsakdanji kruh!’“ Tedaj so se hlebci usuli iz skrite odprtine na stropu. „Glejte,

otroci, ko ste molili k Bogu, ni bilo kruha. Zdaj ste molili k Titu — in kruh je tu, lahko ga jeste; niste več lačni kot tisti otroci, ki so imeli navado moliti k Bogu za vsakdanji kruh...“

„Ruši! Podiraj vero v Boga v mladih srcih; jutri boste gradili nov svet, rdeči inženirji — brezbožen rdeči raj bojevitega ateizma!“

Dà, dà, cerkve so na stežaj odprte v Sloveniji. Toda verska prostost krvavi iz tisočernih ran...

Takrat, ko so oznanjali popolno porušenje dežele, so komunisti pripovedovali ljudem, da bodo po vojski uživali pravi raj na zemlji. V „novem svetu“ ne bo siromaštva. Socialna enakost, tvarni in gospodarski napredek bosta zrastla iz ruševin pokvarjene buržoazije.

Poglejmo, kako se ta „novi svet“ kaže danes po 20 letih rdečega raja v Sloveniji.

Žalostna resnica je, da je Titova Jugoslavija ena najbolj siromašnih držav v Evropi. Medtem ko so svobodne države dosegle izredno gospodarsko višino za ljudstvo, je Jugoslavija 20 let po „osvoboditvi“ v popolni gospodarski zmešnjavi. Rdeči gospodarski sistem je popolna polomija.

Februarja 1966 sem prejel zanimivo pismo od prijatelja, ki živi v Sloveniji. Napisal ga je 21. januarja 1966 in ga v strahu pred pošto cenzuro pretihotapil v Zahodno Nemčijo. Oddali so mi ga 25. januarja iz Reutlingena. Je javen „De profundis“ gospodarske bede, ki jo ljudstvo v Sloveniji prenaša v Titovem „naprednem“ gospodarstvu.

„Kako nam gre?... Upam, da vaše časopisje poroča resnico o našem gospodarskem polomu. 20 let po osvoboditvi smo trdo delali... Čemu? Da nimamo nič in da smo vse izgubili! S težavo moreš kaj kupiti. Na primer: šipa v našem oknu se je razbila. Poskušal sem nabaviti drugo. Iskal sem jo po vsej Sloveniji. Nisem imel sreče. Končno mi je uspelo dobiti tri kose šipe namesto enega. Zdaj imamo v oknu tridelno šipo... Kakšen napredek! Hoteli smo pri hiši prizidati eno sobo. A spet nismo mogli dobiti stavbnega

materiala — ne opek ne jekla za beton itd. Manjka vsega. Povrh nas je naša napredna vlada obložila z novo ekonomsko reformo! Zdaj smo res 'reformirani' kot še nikoli prej v naši zgodovini. Res je, da jugoslovanski dinar ni nikoli imel prave veljave. Zdaj nima nobene. Morali smo dati 100 dinarjev za enega. V poseben namen sem hranil v banki 42.000 dinarjev. Danes mi je ostalo 420 dinarjev.

Cene živilom, obleki in čevljem rastejo v nebo. Edino, kar si lahko kupim, je nekaj živeža. Potrebujem čevlje in obleko, toda nimam denarja... Ne moreš si predstavljati, v kakšen nered in zmešnjavo nas je pognal ta Titom režim. Pri nas je popoln gospodarski bankrot. Zdi se, da je vse za zmerom izgubljeno!"

Slovenija, nekdam cvetoča majhna dežela, je zdaj ne le duhovno opustošena in oropana upanja, marveč je tudi gospodarsko na psu.

Česa drugega ne moreš pričakovati v komunistični državi?

Nikoli ne smemo podcenjevati sile zla. Komunizem je zlo. Še nikdar niso bili ljudje priča večjega zla, kot je zlo komunizma. Papež Pij XI. je rekel: „Komunizem je po svojem bistvu slab in nihče, ki mu je do krščanske civilizacije, ne bo v ničemer sodeloval z njim.“

In razočarani ruski komunist polkovnik Oleg Penkovsky piše v svojem znamenitem „Vohunovem pismu iz groba“: „Naš komunizem, ki smo ga gradili 45 let, je goljufija! Jaz sam sem del te goljufije. Našo državo gloje in od znotraj uničuje nekakšna bolezen ali zastrupljenje. Ideali, za katere je umrlo toliko naših očetov in bratov, so se izkazali, da niso nič drugega kot *prevara in laž!*“

Boris Kidrič je bil eden najbolj vplivnih članov komunistične partije v Sloveniji. Bil je sin slovečega univerzitetnega profesorja dr. Franca Kidriča. Boris Kidrič je podpisal smrtno obsodbo 12.000 domobrancem, katere so junija 1945 poklali. Vsi so umrli junaško, kot gre katoliškim vojščakom. Med njimi ni bilo izdajavca. Niti eden ni pred ob-

ličjem smrti spremenil prepričanja. Vsakdo je umrl kot junak, kot mučenec za svojo katoliško vero.

Kako je umrl Boris Kidrič, ta herojski komunista? Šel je s sveta kot izdajavec svojega komunizma. Napadla ga je strašna bolezen. Vse telo je bilo pokrito z uljesi. V smrtnem boju je Kidrič, klavec stotin slovenskih duhovnikov in tisočev katoliških laikov, prosil svoje tovariše, ki so stali poleg postelje, za katoliškega duhovnika. Preden stopi pred svojega Stvarnika in pravičnega Sodnika, se je Kidrič hotel spovedati. Kričal je: „Tovariši, grize me vest in me tlači. Preveč je zame... Hočem duhovnika...!“

A duhovnik ni prišel k umirajočemu. Njegovi komunistični „prijatelji“ so odločili, da katoliški duhovnik ne bo obiskal njihovega voditelja v smrtnem boju. To bi pomenilo grob za komunizem v Sloveniji. V svoji notranjosti pa so morali Kidriča zaničevati. Izdal je njih in njihov komunizem. Umrl je kot izdajavec rdečega evangelija. Morali so biti preveč slepi, da bi videli, kako je Boris Kidrič tik pred smrtjo končno spoznal, da je komunizem, kateremu je posvetil vse svoje življenje, prazna vreča, laž, prevara, zlo...

Tudi tu se lahko zgodi

Nikoli ne smeš biti gotov, da te sile zla ne bodo napadle in morda premagale. Poglavitni namen zla je poraziti dobro in si ga osvojiti. Moder človek se vedno varuje zla in je čuječ. V svoji ponižnosti priznava, da lahko tudi on podleže temu ali onemu zlu, ako ne pazi na nevarnost in podcenjuje sovraga.

Spretna komunistična propaganda je, kot kaže, mnogo Amerikance pripravila do prepričanja, da se komunistična kuga v Združenih državah ne more razširiti. Tu se to ne more zgoditi, pravijo, in to navzlic slovesnemu zatrdilu prejšnjega predsednika Hruščova: „Pokopali vas bomo!“ mišleč na Združene države.

Na mednarodnem Kongresu Kristusa Kralja v Ljub



škof dr. Gregorij Rožman med žitnim poljem na Tirolskem, ko je vernost slovenskih fantov i mož dozorela v mučeništvo.

ljani leta 1939 je bila razstava komunističnih grozodejstev v Španiji. Ogledoval sem si te strahote na fotografijah. Brai sem poročila o neverjetni krutosti, s katero so rdeči mučili nedolžne žrtve. Toda povedati moram po pravici — nisem verjel, da bi taka satanska dejanja moglo kdaj napraviti kakšno človeško bitje.

To se v Sloveniji nikdar ne more zgoditi! Komunizem ne bo nikoli dobil v oblast moje domovine...! Žalostna resnica je: to se je zgodilo! Komunizem je stisnil Slovenijo v okrvavljeno, brezbožno, trinoško pest. Srp in kladivo sta ponovila špansko dramo na odru Slovenije. Rdeča zvezda, ta strahoviti simbol diktatorstva in smrti, prši kar naprej svoje smrtonosne žarke. Cela Slovenija je eno samo prostrano koncentracijsko taborišče.

Ali se more zgoditi tu..., dà, tu, v Združenih državah Severne Amerike?

Kardinal Francis Spellman je zapisal tole: „*More* se zgoditi tu in kjerkoli, da se komunizem s svojim zarotništvom in predrznimi obljubami ukorenini... Danes so prav tista zla, proti katerim so se borili naši fantje, vsadili komunisti v življenjsko važne dele Amerike, zakaj oni zlorablajo svojo svobodo, da bi nas oropali naše svobode. In mnogi Amerikanci so tako kot razposajeni otroci, kadar poslušajo sleparske ciganke, očarani in premamljeni, ko gredo za komunistično mistiko. Amerika je okužena s klicami komunizma, ki širi svojo strupeno propagando in zmotno filozofijo, prevrača in zavaja mišljenje dobrih ljudi, dokler tudi ti ne postanejo sužnji verolomnega, zvodniškega duha nemira in zmešnjave.

Komunisti tlačijo in pačijo resnico, držé ljudi v strahu, vsiljujejo Ameriki despotizem in skušajo Amerikance spreobrniti h komunizmu. V vladi, v industriji, v sindikatih, v našem političnem in šolskem sistemu, celo v vojski naše države imajo komunisti in njihovi simpatizerji odgovorna mesta in člani partije se poslužujejo tiska, radia in filmov, da vplivajo na nas in nas razdele proti nam samim.

Ako hočemo obvarovati Ameriko komunističnega vdora, moramo delati modro in naglo, da zaustavimo njihovo strupeno propagando s protistrupom resnice in domoljubja.“

Profesor na fordhamski univerzi Louis F. Budenz, nekdanj član državnega komiteja komunistične partije in glavni urednik komunističnega lista *The daily worker* trdi, da so komunisti zajeli ameriško miselnost. Brezbrižno popuščanje ameriškega ljudstva vsaki zahtevi, ki jo komunisti predlože ZDA, se po Budenzovem mnenju ne da drugače razložiti.

Živim v ZDA že skoraj 17 let, opazujem in pozorno proučujem komunistično delovanje v Ameriki. Ko to komunistično strategijo primerjam s komunistično dejavnostjo v Sloveniji, moram na žalost reči, da se analiza profesorja Budenza sklada s tem, kar vem jaz o rdeči kugi. Če vam je prav ali ne — komunisti so napredovali v naši državi v vseh smereh in to zelo hitro.

Kadar more in če more ameriško ljudstvo prekiniti splošno hipnotično stanje povsod razširjene brezbržnosti do zla, ter spoznati laž in prevaro brezbožnega komunizma, ki gori s peklenko gorečnostjo in z edinim ciljem, da nas podre in „pokoplje“, tedaj bo komunizem s svojim trinoškim zarotništvom za zmerom uničen.

Vladimir Kozina: Communism as I know it.

Corpus Christi Church Bulletin, 322 St. James Drive, Piedmont, Calif., U.S.A., — 1967 — str. 43.

Rev. Vladimir Kozina, preživel ud mučeniške družine Kozinovih iz Zapotoka, je za vestnik fare Corpus Christi, Piedmont, Calif., U.S.A., napisal v angleščini prispevek, ki leži sedaj pred nami kot ponatis v lični brošuri 43 strani z izvirnim raslovom: **Communism as I know it. (Komunizem, kot ga poznam jaz).**

Dvomimo, da se je pisec zavedal kakšen doprinos je s tem spisom pri-
maknil ne samo za afirmacijo Slovencev kot prvoborcev proti komunizmu,
ampak predvsem za nujno prebujenje še vedno v zmedi pojmov tavajočega
svobodoljubnega človeka Amerike.

Za Geržiničevo, leta 1965 v Argentini in v španščini napisano brošuro
"Pred 1400... pred 20 leti" je to nedvomno zopet nekaj najboljšega, kar
je doslej slovenska ideološka emigracija s tega področja dala velikemu
svetu, v katerem živi. Kakor je namreč Geržiničev znanstven zgodovinski
ekscerpt izpričal popolno vživelost v miselnost okolja, kateremu je njegova
brošura bila namenjena, tako je Rev. Vladimir Kozina s tem zvezkom do-
kazal, da se je uspel vistovetiti z značajem in psihološko naravnostjo bra-
cev, za katere je napisal svoj prikaz komunizma v ideji in praksi. To je

namreč sila važen element, če sploh hočemo sebe tujemu svetu posredovati v zanj sprejemljivi obliki.

Že platnice z izzivajočim rdečim emblemom takoj vzbudijo zanimanje, kaj reči stoji za naslovom, ki je tudi psihološko tako učinkovit, da bo po brošuri hlastno posegel najbrž tudi marsikdo izmed tistih, katerih načela ali vsaj skeptična opredelitev bo morala klekniti pred težo citatov in neovrgljivih dokazil.

Pisec je v 21 odstavkih obdelal gradivo na način, ki bralca takoj pritegne in — kar je poglavitno — **prepriča**. Kljub temu namreč, da bi avtor kot ud mučeniške družine lahko zdrsril v patetičnost, ni v spisu sledu histerije, ničesar vsiljivega in zato odbijajočega. Ko v začetnih odstavki obdeluje komunizem z ideološkega vidika, ne najdemo v njegovem prikazu nikakšnega dogmatiziranja, ki bi bilo sicer za katoliškega duhovnika razumljivo. Tudi opis komunistične revolucije prav za časa vojne pri nas je ne samo neizbežno aktualen in poučen za ameriškega bralca, ki pač danes nujno stoji pod tem ali onim neizbežnim vtisom Vietnama in gverilskih zarodkov v latinski Ameriki, ampak je tudi za nas dragoceno zgodovinsko pričevanje, ker je — objektivno in zato pravičen. Pisec se ne izgublja v preživelih geslih in frazah, ki so vlekale in zbegale mnoge med vojno, katero so prav zaradi njih znali tako mojstrsko izkoristiti komunisti za svojo revolucijo, in ki so prva leta po vojni še med nami v zdomstvu povzročale toliko krivic ter privedle končno do nepotrebne in škodljivega razcepljenja v istem, vsem skupnem idejnem občestvu.

Rev. Vladimir Kozina piše realno, objektivno, trezno — in zato prepričevalno. To je z ene strani važno zaradi tega, ker bodo njegovi bralci ljudje, ki komunistični satanizem doživljajo — za sedaj! — le posredno, so samo zaradi tega skeptični ter ne osvajajo nikakšnih dogmatičnih gesel; za nas pa je tolažilno, da spis, ki bo zaradi svojih kakovosti nedvomno globoko odjeknil med ameriško javnost, ne dela krivice nikomur in bo prav zaradi tega tudi na slovenskega bralca učinkoval pristno.

Piscu se je posrečilo, da mu na kratkih 43 straneh ni ušlo ničesar bistvenega; in vendar spis ni skupek golih trditev. Vse je dokazano, dokumentirano iz izvirnih virov.

Posebej je treba poudariti njegov prijeten, kramljajoči slog, ki bo prav ameriškim bralcem napravil gradivo še bolj sprejemljivo. Prav tem pa je tudi namenjen — za opozorilo in v premislek, kar je Rev. Vladimir Kozina zgostil v usodno težko ugotovitev: **It can happen here** (Lahko se zgodi tu) za naslov zadnjega odstavka.

Če bodo torej ob našem tragičnem primeru Amerikanci lažje razumeli nevarnost, na katero gledajo s skepsno močnimi, v svobodi zakoreninjenih individualistov, je Rev. Vladimir Kozina opravil ogromno nalogo. Zato je potrebno in nujno, da spis pride tudi in predvsem kot poročilo pred Kongres Združenih držav.

Rev. Vladimir Kozina se s tem zvezkom ni oddolžil samo mučencem svoje lastne družine in ni samo prinesel novega dokaza, da naši domobrarski junaki niso zastonj strohneli v množičnih grobovih mučeniške domovine, ampak je naredil nam vsem, vsemu slovenskemu narodu uslugo, za katero mu moramo biti hvaležni, ker bo preko njega ime našega naroda kot prvoborca proti svetovni komunistični kugi nedvomno močno odjeknilo v velikem svetu.

Iz tega pa sledi naša neodložljiva dolžnost, da brošuri v angleško govorečem okolju pripomoremo do čim večje razširjenosti; saj je poleg drugih kakovosti tudi vzorec in učbenik, kako naj velikemu tujemu svetu naš problem raredimo dostopen in sprejemljiv.

Zaradi vsega tega bi bilo priporočljivo, da bi nam Rev. Vladimir Kozina dal v priobčitev slovensko verzijo. Ker ni dvoma, da naša borba proti komunizmu še zdaleka ni končana, nam njegov spis nazorno kaže, kako je treba to nalogo izvrševati v okolju, v katerem živimo. Ob tej ugotovitvi spis kriči po prevodih in adaptacijah tudi za druga okolja; predvsem in nujno za latinsko Ameriko!

Pa še eno misel se nam na koncu zdi primerno poudariti. — Že dolgo nismo več v velikem svetu zgubljena, zbegana čreda. Uveljavili smo se v njem. Da, osvojili smo ga. Zrastli smo vanj. Pri ohranitvi naših bistverih svojskosti smo vendarle osvojili njegovo miselnost. To je kapital, ki ga moramo za naše poslanstvo ideološke emigracije izkoristiti do skrajnosti! Poleg tega razpolagamo že z generacijo, ki začenja odločilno posegati v življenje in rehanje okolja, v katerem je zrastle in se izobrazila. Pri tej ugotovitvi se spominjamo, kaj je storil en sam nesrečni **Louis Adamič** za naše komuniste! Potem nam pač ne bo težko uganiti, kaj lahko stori za osvoboditev naše očetnjave legijon izobražencev, ki so deloma prišli z rami naravnost iz borbe in so danes že povsem asimilirani z novim okoljem, deloma pa so vsaj doraščali ob mleku naših idejnih vrednot. — Pred dvema leti **prof. Alojzij Geržinič** v Argentini, sedaj pa **Rev. Vladimir Kozina** v Združenih državah sta nakazala pot. Bomo vsaj ob petindvajsetletnici naše vsenarodne žaloigre kljub ali pa prav zaradi očiščujočih družinskih preprirov znali dokazati, da smo velik narod prvoborcev proti zaroti svetovnega komunizma?

Pi. Ka.

E. O.

POMLAD BREZ LASTOVK

To je naslov povesti **Karla Grabeljška**. Dogaja se v Dolomitih. Je skrupulo brez pravega začetka še bolj pa preseneča nepričakovan konec.

Povest nazorno kaže, da je Grabeljšek najprej in predvsem propagandist, šele prav nazadnje pisatelj, če je tega imena sploh vreden. Jezik mu sicer teče gladko, dejanje pa je raztrgano. Ob ideji sami bravec osupne,

Vlad. Kozina: Komunizem, kot ga jaz poznam

Iz angleščine prevedel Alojzij Geržinič. - Kot Dokument I za tisk pripravil, izdal in založil dr. Filip Žakelj. - Opremila Jernej Kinkelj in Polde Malalan. Tiskala Tiskarna Vilko S.R.L. (Vilko Čeč) - Buenos Aires, 1972. - Str. 84.

Ko smo v Taboru št. 4 leta 1967 poročali o angleškem izvirniku spisa Rev. Vladimira Kozine: *Communism as I know it*, smo izrazili željo, da bi nam pisec dal priobčiti slovensko verzijo. In Rev. Vladimir Kozina je naš željo celo prekosil. Sedaj imamo namreč pred seboj slovensko verzijo tega odličnega spisa v ličnem posebnem zvezku, ki ga je v prevodu strokovnjaka prof. Alojzija Geržiniča kot Dokument I za tisk pripravil, izdal in založil dr. Filip Žakelj v Buenos Airesu.

Vsemu, kar smo pred leti zapisali o angleški izdaji, pravzaprav nimamo kaj dodati ali odvzeti. V strokovnem prevodu prof. Alojzija Geržiniča spis ohranja vse odlike angleškega izvirnika in ga za slovenske bralce celo prekaša z dodatki in vrsto dokumentarnih slik. S tem pa postaja tudi eden izmed najbolj pomembnih doprinosov za našo medrevolucionarno zgodovino, ker je od prve do zadnje črke dokument, ki ga tudi najbolj izbrani sofizmi režimovskih zgodovinskih dialektikov ne bodo mogli razvođeniti, kaj šele ovreči.

Vendar se nam zdi primerno, da znova podčrtamo poštenost v prikazovanju okolja, v katerem se je odigrala strahotna žaloigra Kozinove družine. Nihče piscu ne bi mogel zameriti, če bi ob težki kroniki, kakor je na neposrednem primeru mučeništva svoje družine spoznaval komunizem, šel mimo dejstvenikov, ki so sicer bili v vzročni ali posledični zvezi z žrtvijo njegovih najdražjih, pa so prvenstveno bili rezultat občega stanja, v kakršnega je mednarodni komunizem pogreznil slovenski narod s svojo revolucijo prav za časa tuje okupacije. Rev. Kozina pa ne samo ne gre mimo teh dejstvenikov, ampak jih prikazuje kot objektivni okvir, v katerega je zajeta njegova zgodba. S tem je vzor premnogim piscem, ki se s tem predmetom specifično ukvarjajo, pa se niso zmožni povzpeti do one mere pravičnosti, ki je za te vrste pisanja neobhodno potrebna.

Navajamo samo en primer, ki nas kajpak posebej zadeva. 84 strani njegovega teksta je že samo po sebi do skrajnosti utesnjena površina za prikaz tako strahotne žaloigre, kot se je odigrala v njegovi družini. Rev. Kozina najde prostor, da se na 68. strani takole spomni domobrancev:

„Ti mladi, katoliški Slovenci, ti prostovoljni antikomunistični vojaki pod vodstvom generala Leona Rupnika so bili krvavo vojsko proti Titu in njegovi ‘Osvobodilni fronti’. Naše ljudstvo — njega večina — je bila domobrancem hvaležna. Spet so ljudje ponoči mirno spali. Spet so lahko delali na polju, ne da bi se jim bilo treba bati partizanskega plenjenja. Domobranci so kmalu obvladovali Slovenijo. Tito in njegova OF sta kljub pomoči, ki sta jo prejemale od Anglije in Amerike, izgubljala tla in vpliv. Ljudje so bili

srečni. Kolikor je to mogoče med rdečo revolucijo, se je spet razvijalo normalno življenje.“

Spričo tega zapisa rev. Kozine ne bomo mogli nikoli razumeti — ker ne najdemo veljavnih razlogov za to —, da nekateri, ki se v svojih spisih izrecno pečajo s prikazom odločujočih dejstvenikov medrevolucionarnega dogajanja na slovenski zemlji, klecnejo pred to preprosto, nikomur krivično resnico. Zato je tem večja zasluga rev. Kozine, da je tudi v sicer intimni zgodbi svoje tragedije s poštenim peresom pokazal na te stvari.

Poleg njega vse naše priznanje tudi prof. Alojziju Geržiniču za prevod, Jerneju Kinklu in Poldetu Malalanu za močno učinkujočo opremo in dr. Filipu Žaklju, da je izid spisa omogočil. Kljub metamorfozam v našem in svetovnem gledanju — ali pa prav zaradi njih — je takšna literatura vedno aktualna, vedno potrebna. Med nami bo zbujala spomine, ki ne smejo nikoli v pozabo, doma, kamor ji mora vsakdo izmed nas pomagati z vse mi sredstvi, pa bo drezala v vest, pa odpirala oči predvsem mlademu rodu, ki se nezadržno osvešča in hoče priti danostim svojega časa do dna.

Za konec ponovimo samo še željo, ki smo jo tudi že izrazili v našem poročilu o angleškem izvirniku tega spisa. Nujno je potreben španski prevod! Z nekaterimi paralelami iz tega okolja, ki bi jih mogoče bilo kazno vnesti, bi delo nedvomno napravilo globok vtis v latinski Ameriki. Morali bi najti mecena, da bi ta strahotni dokument katoliškega duhovnika lahko prišel v zadostnih izvodih predvsem v roke tragično zmedenih krogov katoliške duhovščine teh dežel. To bi bil obenem košček nadaljevanja tistega boja, v katerem so za zgled vsemu svobodoljubnemu človeštvu padli naši mučenci.

Pi. Ka.

STANKO
KOCIPER